

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, kedd, december 21

Tizedik évfolyam.

OLVASÓINKHOZ.

A „Kelet“ tizenegyedik évfolyamára, a közelgő 1881-dik évre olvasóink eddigi szíves támogatását kérjük e helyen.

Nehéz időkbe jutánk, s viharos évek nézünk elébe. Legyen bár oka az elviselhetetlen békés háború, melyben a hadsereg fentartása miatt egész Európa nyög, vagy a roskadozó ránk nehezedő teher, melyet századok mulasztásainak helyreállítása végett a nemzet vállaira vett, — de az való igaz, hogy megcsavanyodott a hazának az élet kenyeré, s e miatt a nemzet egy részén beteges láz tört ki, mely mint kór, akaraton kívül ragadja magával az egyeseket. Kiméletlen, epés, izgatott lett a közvélemény egyik részének nyelve: a sajtó. Ellenségének nézi a higgadtságot s a szenvedélyt fogadván vezérének ostonnal argumentál; naponként megvesszőzi a komolyságot és becstelét s a szabadság czéje alatt zsarnoki terrorizmust léptetett életbe azok ellen, kik elég elszántak megkeresni maguknak az életet azzal, hogy a hazának szolgálnak.

Jól érezzük mi azt, hogy ilyen állapotok között halálosabb volna megvetni a szomorú és rideg jelent, s úgy jelenni meg olvasóink előtt, mint a nyomor-nak egyetlen vigasztaló barátja: a szebb remény; jól tudjuk, hogy kedvesebb olvasmányt nyújthatnánk olvasóinknak, ha a száraz valóság védelmezése helyett epedéstől és édes vágától átlengett zengetes költeményeket hoznánk. De minél nagyobb mértékben sikerül némelyeknek terjeszteni a lázt s az önmagáról megfeledkező mámorosság állapotába terelni a nemzetet, annál mélyebben érezzük a kötelességet, hogy a józanság, mérsékeltség és komoly megfontolás szószólói legyünk, s a higgadt meggyőződés egész erejével küzdjünk azok ellen, a kik eszményi óhajok és egy szép múlt emlékeinek palástja alatt izgatnak, de se nem férfiai 1848-nak, mert eltörpülnek amaz idők óriásai mellett, se nem vallói amaz elveknek, mert ép az első magyar miniszterium sürgette többször az Ausztriával való közös viszonyok rendezését, s e nagy kiüzdelemmel keresztyültvint rendezés megbuktatására törekednek; a kik még soha sem adtak választ reá, hogy két hadsereggel, miként védelmeznek, két külügyminiszterrel miként kormányoznak egy monarchiát, de nincs bátorságuk ki-mondani, a mit ősz vezérük már egyszer megkísérletett a nemzettel, e monarchiától az elszakadást. Ismételjük, harcolni fogunk azok ellen, kiknek céljuk egy részt minden létezőt, az erényt és becstelét sem véve ki, meghurezni és gyűlöltté tenni; másrészt a mostoha idők és szakadatlan izgatások miatt a nemzetnek a jelen-nel meg hasonlott tagjait meghatározatlan csábos elvek harcossává avatni; csak így remélhetvén, hogy a higgadt munkás hazafiságot elriasztván a közérdek szolgálatától, azok által, kiknek semmi veszteni valójuk nincs, olyan örvény elé vigyék a hazát, mely mindent elnyelni, de visszaadni semmit sem képes.

Es a midőn elszántsággal küzdünk e végzetes irány ellen, s védelmezzük 1867 alkotásait, mint 300 év óta egyetlen feltalált alapját az Ausztriával való békés együttlétnek, védjük egyszersmind őszinte nyíltsággal és határozottsággal a szábadelví pártot és kormányát. Nemcsak azért, mivel jobb kormányhoz a nemzetnek nincs kilátása, hanem mert újabb alkotmányosságunk egész ideje alatt egyetlen erős és állandó kormánya Magyarországnak; mert szűkebb hazánk az erdélyi részek e kormánynak köszönik a meggyék, a Királyföld a birtokviszonyok rendezését, a felettünk hatalmaskodó nemzetiségek elhallgattatását, miknek megvalósításához Tisza Kálmánig egy kormánynak sem volt se szándéka, se ereje. Pártoljuk és védjük, mert számos érdemei mellett visszaállította a magyar nemzet hitelét, tekintélyt és befolyást szerzett külföldön a magyar névnek s ő volt, a ki megmentette a nemzetet a jó magával tehetetlenség, s megnyert alkotmányával való élés iránti képtelenségének szégyenétől.

Legkevésbé sem szemképráztató, kalandos, de Magyarország nemzetközi helyzetének és nemzeti öröknök elfogulatlan megítéléséből származó, reális programmal kezdjük meg tehát a jövő évet is. Szándékaink becstelenségnek nyugodt tudatával bátran nézünk minden megtámadás, bármilyen vihar elé s a fokozott verseny-nyel szemben erőinket megkészszerelvén, reméljük nemcsak hazafias irányu lapot, hanem élvezetes olvastmányt nyújthatunk olvasóinknak. E reményünkben kérjük ismételt szíves támogatásukat.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Égész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 „ 50 kr.

A szerkesztőség.

A RÉGI ALTERNATIVA.

(Sr.) Annak idején a kolozvári szél-bali lap programjának jelszavául a „saviter in modo“-t választotta volt. De ugylátszik, hogy erről ugyan teljesen megfeledkezett. Mert ha sok mentséget találunk is magatartására nézve, a szerkesztőjével történt szerencsétlenségben, azt talán még sem lehet menteni, hogy nemcsak az „Egyetértés“, de még a Verhovay lapjának hangján is túl megy mindannyiszor, valahányszor a közös hadseregről kell beszélni. Mert politikának a személyes bántalmat és bosszúérzetet el kell nyomni, hogy az ítélet megzavarva ne legyen és nem szabad egyesek büntét, kihágását egy testületnek feltűdni, annak rendszertől kiadni. Pedig a kolozvári szélbali közlöny így cselekszik. Ha vajjon ez is a „saviter in modo“-hoz tartozik, nem tudjuk, hanem azt bátran merjük állítani, hogy ha a szélbali ez e most

tóval megegyeztetni tudja, akkor még csak a szavak értelméről is más fogalmaink vannak, mint neki, és így kíváncsún lenne, hogy új szoltárt adjon ki, hadd lássa a közönség, mit ért ő a törvénytisztelet, a loyális, a „savítás“ és mérséklet alatt, mert különben lehet, hogy teljes ártatlansággal, tökéletesen félrevezeti közönségét. Így pl. meg nem foghatjuk, hogy Ugron Gábornak és b. Orbán Balázsnak a hadsereg ellen intézett, valóban helytelen és igazságtalan, sőt a tisztesség határait is átlépő kifakadásait, miért közli e lap állandóan ritkított betűkkel, feltűnő helyen, mert velük való magán összeköttetései dacára sem hisz-szük, hogy e beszédeket valami szónoki remekeknek tartanák, és azt meg éppen megfoghatatlannak tartjuk, hogy a „savítás“ bármilyen magyarázatával, miképpen lehet megegyeztetni azt a minden becstelétből való kivételkötést, azt a forradalmi emlékek felidézését, melyektől

Ugron Gábor és Orbán Balázs megritkított beszéde hemzseg. Mert hiszen, talán csak nem állunk hadilábon a közös hadsereggel szemben, talán csak ennek szervezete, ellenőrzése, célja nem az, mi volt akkor, mikor Nagy-Sarlónál vagy Piskinél voltunk és egyesek büneiért vagy kihágásáért nem szükséges törvényt vagy lapotokon épen országgyűlési képviselő-nek és „loyális“ ellenzéki lapnak túl tenniük magukat.

Ugy hisszük, egy Lissé gondolkozni kellene a következmények felett is. Mert, ha valaki komolyan véli Ugron és Orbán Balázsnak mondásait, akkor nem lehet sem loyális, sem békés úton megmaradni, mert ha — mint ők állítják — ezeken az úton nem vagyunk biztosítva a közös hadsereg ellenében, más eszközökről kell gondoskodnunk; és így követelhetik, a nemzet megnyugtatóására, hogy addig is, míg a közös hadsereg eltörölnék, álljanak elő egy társadalmi szervezettel, Nagy-Sarló és Piski emlékének felelevenítésére. Bizony nagy mérvű gondatlanság és könnyelműség kell ahhoz, hogy valaki ilyen dolgokat engedjen meg magának.

De hát ezzel csak azt akartuk jelezni, hogy az „Ellenzék“ eltérni látszik azon mérsékelt szélbali árnyalattól, melynek eleinte közlönyeül lépett fel; most már nem, hogy provokálják Verhovay támadását (mint eleinte történt) annak még elismerését vívta ki. Mert teljesen beillik abba a keretbe, melyben ő foglalja össze az ellenzéki politikát. Es ezt nagyon ajánljuk olvasóink figyelmébe. A ki figyelemmel kíséri a szélbali evolutioit, annak meg kell győződnie arról, hogy ott egy radikális ifjú nemzedék van, mely határozottan Kossuth forradalmi politikáját követi és tüzte ki céljául. Ezt azért állítjuk, hogy cáfolatot provokáljunk, ha túl mentünk a valón, következtetéseinkben. De mi alig hisszük ezt; mert mikor Kossuthnak könyvéről azt írja Verhovay, hogy abban van az „evangelium“, midőn kijelenti, hogy Kossuthra kell bízni a jelen és jövő politikáját, ez nem valami üres frázis, ez nem véletlenül van papírra vetve; ez állandóan van hirdetve és ez bizony nem enged semmiféle transzactiót a jelenlegi viszonyokkal és törvényes állapotokkal; ez a függetlenségnek „kivívását“ sürgeti; ez az emigráció engesztelhetlenségét, sőt eszközeit dicsőíti. Ha tehát ezek az urak tisztában vannak azzal, a mit innak, akkor a szélbali előtt újra csak a régi alternativa áll, vagy követi Kossuthot és így csinál forradalmat, vagy rá áll a törvényes alapra és szakít a forradalmi tanokkal. Ez alternativa áll a szélbali kolozvári közlönyére nézve is, mely eleinte egyik, most másik felére hajlott. Figyelmeztetjük erre!

Az „Egyetértés“ az országgyűlés az évi utolsó ülészakában véghezvitt munkálkodásának eredményét a következőkben foglalja össze. A folyó ülészakában a képviselőház hozs-sz szűnőtele után november 6-án kezdte meg újabb tanácskozásait s november 15-én a jövő évi költségvetés tárgyalását. Az összes költségvetési tárgyalások között 1867. óta ez fejeztetett be leggyorsabban, miután az általános és részletes tárgyalás összecsvé csak 15 napot vett igénybe. Ezenkívül 11 törvényjavaslat tárgyalatott le és fogadtatott el, ugymin: a horvát pénzügyi egyezményről, a vármegyék közigazgatási szükségleteinek 1881-re megállapításáról, a hadmentességidőjéről szóló törvény módosításáról, az új országház építéséről, a nyilvános szám-adásra kötelezett egyesületek és társulatok adójáról, az 1881-iki költségvetési törvényről, a szállítási adó felemeléséről, az 1881-iki évi ujonezjutalek megállapításáról, a felső bíróságoknál kiegészítő pötbírákról, az államszámvéveszék szervezéséről s végre a fővárosi közraktárak állami segélyezéséről. Ezeken kívül hosszabb vitát idézett elő két kérdés, ugymin az ingatlan államjavak eladásá és az egri zászlósértés. Végül ez idő alatt, kezdetett meg s fejeztetett be a belügyminiszteriumnak a közigazgatási enquete-tanácskozmány.

A képviselőház tegnap d. u. 1 óra-
kor rövid ülést tartott, melyben Nyári Jenő b.

lörendiházi jegyző áthozta a főrendek üzenetét, mely szerint a főrendek a szállítási adóról, a jövő évi ujonezjutalekról, a budapesti üszkekötő vasuton szállított árukért fizetendő hidvámrról, a kiegészítő bírák alkalmazásáról a felsőbb bíróságoknál és az állami számszékéről szóló törvényjavaslatokat változatlanul elfogadták. E törvényjavaslatok szentesítés végett ő Felsőházhoz fel-fognak terjesztetni. Ezzel az ülés véget ért. A szentesített törvényozikok kihirdetése végett az ünnepok előtt még egy ülést fog az elnök hirdetni.

A katonai határörvidék bekebelezésének feltételeit több óra ho szat tárgyalták pénteken este. Tisza Kálmán kormányelnök, Szapáry Gyula pénzügyminiszter, Bedekovics Kálmán horvát miniszter, Pejacsevich László horvát bán és Philippovics tábornagy. Szombaton délelőn ő felsége elnöklele alatt a ministertanács is tárgyalta ezt a kérdést. Ezzel a határörvidék bekebelezésével foglalkozó tanácskozással be-vannak fejezve, a bekebelezés feltételei pedig meg-vannak alapítva.

Philippovics tábornagy már el is utazott Zágrábra. (B. C.)

KÜLFÖLD.

A diplomácia ismét azon fáradozik, hogy gyöngítse és préselje Törökországot. A görög kérdésben kelt legutóbbi török jegyzéket ugyan-is a diplomácia elégtelennek találja, több engedményt követel és ezt valószínűleg külön jegyzékben adják tudtára a portának.

A karácsonyi ünnepok alatt tán kissé szűnetel a diplomácia ez erőltetése a porta ellen, hogy azután bizonyára annál nagyobb mérvben meginduljon. A porta különben Európa s a béke iránti reputációját ép most hathatós jelet adja, mert, mint értesülünk, elrendelte az al-bán ligának feloszlását.

A bécsi és berlini kabinetek jelenleg a felett tanácskoznak, hogy a december 14-iki török jegyzékre adandó válasz formáját és tartalmát illetőleg megegyezésre jussanak. Ausztria-Magyarország és Németország, a diplomáciai közvetítő akció gyors lebonyolítását élénken kívánják és indítványozzák, hogy az azonos jegyzékben hangsúlyozzák annak sztk-ségességét, hogy a porta az október 3-iki jegyzékében részletezett engedményeit lényegesen bővítsé. Ha a porta az október 3-iki jegyzékében ajánlott engedményeket az epirusi területétekért kárpótlás fejében Kréta szigetének átengedésével akarja bővíteni, akkor talán volna alkalmas alap arra, hogy a hatalmak Athénben erélyes közvetítő lépéseket tegyenek Török- és Görögország közt közvetlen tárgyalások megindítására.

A legújabb athéni hírek szerint a görög sereg kiképezése igen gyorsan halad, de tisztukban nagy a hiány. A török haderőről is nagyon bizonytalan tudomásuk van. A görög polgárság fenn akarja tartani a békét, de nem moriz óhaját nyilvánítani. A bukás kikérthetetlen, akár lesz háború, akár nem.

LAPSZEMLE.

Az „Ellenzék“ írja: Elfogadott nézet az, hogy a semmitűzők a legfőbb titelűszékekkel egyessitessék.

Igen sok szó férne ahhoz, vajjon ez idő-szerint ezelszer-e a legfőbb bírósági szervezeten változást tenni.

E sorok célja azonban: azon szándékolt újítás ellen komolyan felszólalni, mely szerint a peres felek ügyvédeknek jog adassék arra nézve, hogy mind a háromfokú bíróságnál a pernek előadása után egy-egy perbeszédet tartassanak.

Nem lesz egyéb ebből, mint replikázás az előadó és ügyvéd közt; mi egyrészt az ügynek egyáltalában használni nem fog, másrészt pedig a bíróságok tekintélyét teljesen aláássa és elő-idézni fogja.

Hozzuk be tehát, s mentül előbb a teljes szóbeliség és közvetlenségét mondják el a felek, illetve ügyvédek a csak ítéletet mondó bíróság előtt a per állását és bizonyítékait előszóval, s akkor a bíróság, mely eddig mitsem szólott, csak a tárgyalást vezette, fog majd minden compromittálás nélkül ítéletet hozhatni; de előbb a bírót hagyni, hogy az ügyet előadja, azután pedig az ügyvédnek jogot adni, hogy az előadást kritizálhassa: írásbeli és előadói eljárásnál eddig még hallatlan dolog volt. Addig pedig, míg

Hirdetési díjak.

Egy négyzög centiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések elölvesztéke:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau-
der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10
Rud. Mossa Politische Bureau. Budapest: Haasenstein
et Vogler Linderer & Co. Goldberger A. hirdetések
vétel irodája Budapeston Szervizator 2. sz.

Ügyilleti csekkék.

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

szóbeliség behozatlik, — ne bolygassuk az eddigi rendszert, hisz századok óta e mellett meg-
éltünk, tán egy-két év még nem teszi a peres
feleket tönkre!!

Az „Egyetértés“ a következőket írja:
Bőséges a törvény, kevés az igazság. Az a 42
nap, melyen át tanácskoztunk november 6-ik nap-
ja óta a tisztelt képviselőház, csakugyan bősé-
gesen ontá a törvénytár számára az anyagot.

Merültek fel tünemények ez idő alatt, mely-
lyok némi halványzsinúli reményt engednek a
jövőre felsarjadzani. — Politikai tornászott tün-
emények ezek. — Fontos és érdekes közöttük
az, hogy az országgyűlési közpós ellenzékek
belátták eddigi pártállásuk tartatlanságát s
azért valamennyien feladták azt, de mégis kép-
telenek voltak organikus, egységes párttá ala-
kulni.

Az adóemelési törvényjavaslatok felrázták
a társadalom azon rétegeit is, melyeket eddig
semmiféle ártalmas kormányrendszabállyal fel-
rázni nem sikerült.

De az új törvények között, melyek meg-
szavaztattak, van egy, mely tisztességes s min-
denesetben észszerű. Az az államségely az,
mely a fővárosi közraktári intézménynek nyuj-
tatik. Am ez sem ér semmit, ha az új fogyaszt-
ási adók a kormány tervei szerint behozatnak.

BELFÖLD.

Háromszék, 1880. dec. 16.

Borzasztó idő van. A mint e sorokat írom,
radul sivit ablakom alatt a téli szél, reacsognak
a fadolek, omlik a hó, hogy majdnem elemet,
s mintha nem is felülről hullana, hanem más
vidékről hozná azt az erős szél — úgy felszök-
nekünk. A közlekedés ma teljesen megállott, a
ki Brassóba indult, vissza kellett térnie, — üres
szekereket négy órával állig tudnak vontatni, —
van hely, hol egy-öt magasságra gyűlt fel a hó,
pár nap kell, míg az utat járhatókká lesznek.

Hol vasut van, ott ilyen fennakadások alig
fordulhatnak elő. A mi vasutunk ügye rettenet-
lássalággal mozog. Az intézőknek többet kellene
beszélőük nyilvánosan, hogy haljuk gyakran
szavaikat, észjárásukat, tervezéseiket.

Fél éve annak, hogy a háromszéki vasut-
ról egy hang alig emelkedett. Ezért hallgatnak
a községek is, mintha kételkednének a felől,
hogy komoly valóság az a tervezett vasut s
még azon községek sem szólnak hozzá, melyek-
nek közvetlen hasznát ígér. En azt hiszem, hogy
ha valaki az ügy élve állana, s a terv életre-
valósága és hasznáról meggyőzőné az érdeklette-
ket: a községek is megmozdulnának, áldozato-
kat tennének, majd versenyre kelének, s csak-
hamar látható lendülettel nyerne az ügy.

Az élet megyénkben mindamellett, hogy
jó termés volt az idén, nem könnyebb, mint
eddig volt. Innen van az is, hogy a társadalmi
élet kevés eleveneséget mutat.

Városainkon egy-egy növegyleti gyűlés,
egy-egy filirésteley szerénykedik, valami na-
gyobb mozgás ott is alig vehető észre, falukon
annyi sincsen.

Mint igen szomorú hírt írhatom, hogy ré-
szint az életterhek megcsokasodása, részint a
munka hiánya miatt vidékünkől folytonosan tart
az Oláhország- és Moldovába való vándorlás,
bárha népünk előtt elég intő példa van arra,
hogy egyetlen kivándorolt vörünknek sem szol-
galt javára, sőt anyagi és erkölcsi romlására —
a kivándorlás. r. levelező.

A székely közigazdasági egyesület.

Hajós János elnöklele alatt tartott utóbbi
választmányi ülésén bejelentette, hogy a módo-
sított új alapszabályokat a belügyminiszterium
jóváhagyta. Az alapszabályok módosítása főké-
p abban az irányban történt, hogy az egyesület mű-
ködése nagyobb mértékben tétetik át az ő szék-
ely megye vidéki választmányaiába és minden
ily megyében a befolyó jövedelem 40 százaléka
a vidéki választmány rendelkezésére bocsátatik.
Továbbá az egyesület alapító (100 frtos) és ren-
des (évenként 5 frtot fizelő) tagokon kívül, le-
hetnek most pártolók és adakozók is; pártolók,
kik évenként legalább egy frtot fizetnek, a kik
egyszer mindenkorra vagy többször is valamivel
járulnak az egyesület pénztára gyarapításához.
Különböző intézkedések történtek az alapszabá-
lyok új szakaszainak életbeléptetésére.

Nevezetes vitát idézett elő Horváth László,
a háromszéki választmány elnökének írásban
beadott indítványa, mely szerint a romániai na-
gyobb városokban az ott lakó megbízható hon-
fitársaink közül ügynökké lennének megbízan-

dők arra nézve: hogy a) a künn munkát kereső székelyeknek jó utbaigazitól szolgáljanak; b) az úzerekkel szemben felmerülhetők különböző munkák azaz elhelyezkedés; c) a nyomorúságra jutottak hazaszállítását elősegítsék; d) a szolgálatra kimenő nécselődökre vigyázzanak s rossz célból lelketlen úzerek által kicsalt leányokkal való üzérkedést akadályozzák; s a mi igen fontos e) a keletre irányuló székelyipar fejlődését az egyesület központi vidéki válasszmányaihoz intézendő információk által előmozdítsák. Ezen igen fontos indítvány, egyelőre — a vita folytán felmerült eszmék jegyzőkönyvi kivonataival együtt — kiadott a „székelykivándorlás ügyének részletes tanulmányozására s javaslatok tételére kiküldött bizottságnak. Szintén ide tételt az egyesület központi vidéki válasszmányaihoz intézendő információk által előmozdítsák. Ezen igen fontos indítvány, egyelőre — a vita folytán felmerült eszmék jegyzőkönyvi kivonataival együtt — kiadott a „székelykivándorlás ügyének részletes tanulmányozására s javaslatok tételére kiküldött bizottságnak. Szintén ide tételt az egyesület központi vidéki válasszmányaihoz intézendő információk által előmozdítsák. Ezen igen fontos indítvány, egyelőre — a vita folytán felmerült eszmék jegyzőkönyvi kivonataival együtt — kiadott a „székelykivándorlás ügyének részletes tanulmányozására s javaslatok tételére kiküldött bizottságnak.

Zene-Conservatoriumunk első házi hangversenye.

E törköv s városunkban régóta érzékeny hiányt pótló egylettünk, mely jelen évi gyűlés reformja után egészen új életet kezdett, ma adott első előadást magáról. Az első házi hangverseny — mely előadások a nagyobb szabású hangversenyek mellett s jelenleg némileg helyett is rendezesítették — ma tartott meg a Zene-Conservatorium saját helyiségében, melynek terme már ez alkalommal szűknek bizonyult a szép számú közönség befogadására.

Az előadás 11 óra után Beethoven Egmont nyitányával vette kezdetét, melynek négykötés zongoraátíratát hangversenyeink ismeretes kedvencei Vizi Gizella és Irma kisasszonyok adták elő szokott szabadság s erővel, a közönség zajos tetszésnyilatkozatai közt. A második szám alatt közönségünknek szintén jó ismerőse Dobokai Kálmán ur adott elő két darabot, melyek közül kivált a másodikban, Poppernek a nagyevőli gondokamitűzésnek egy Garottejában alkalma nyílt gyakoroltságára sokoldalú bemutatására. Egy egészen új tehetséggel Zólyomi Jenő urral ismerkedtünk meg, a harmadik számban, ki ezen első fellépéssel éreztet bariton hanggal rendelkező és gyakorlott énekesnek mutatta be magát.

Wagner R. egy dalát s néhány népdalt énekelt teljes otthonossággal, ez utóbbiak a hallgatóság kíváncsiára meg is kellett szereznie. Az utolsó, legterjedtebb szám s bizonyára

A KELET TÁRCZÁJA.

A CSATA ELŐESTÉJÉN.

Regény.

Írta:

TURGENIEW IVÁN.

XV.

(Folytatás.)

Előbb nem hallzott ki semmi; de rendre-rendre a Stakhoff ur hangja mind emeltebbé vált: heves vita fejlődött ki. Egy egy kiáltás hangzott ki, azután sárga nyúlás, nyúlás.

Choubine s Zoé nyugtalanodva, hogy valjon mi történik oda benn, már-már készülttek betörni az ajtó, s Stakhoffné segítségére sietni. De a hangok lassanként mind inkább csillapultak, a vitaközlésből értekezlet lett, az értekezletből mély hallgatás következett. Ekkor gyenge kulcs zörgés hallzott, egy fiók nyitásának, s beárulásának zaja, s aztán többé semmi hang. Az ajtó egyszerre feltárult Stakhoff ur lépett ki rajta, mérges pillantást vetve mindazokra, kik utjába akadtak, kocsiba ugrott, s azt mondta kocsisának.

— A klubba!

Kis idő múlva Stakhoffné magához hívatta leányát.

— Minden rendben van gyermekem, szült megülve őt, s könnyeivel áztatva arcát; atyád semmi lépést nem fog tenni ellenetek.

Semmi nem akadályoz most abban, hogy elutazzatok... hogy elhagyj minket.

— Jó anyám, szült Helena, nem akarod megáldani férjemet?

— Majd később gyermekem. Most nem bírnám elviselni azon férfi látását,

a hangverseny fénypontja volt Mozartnak egy elarinetre és vonó négyesre írt Quintettje (op. 103). Az előbbi hangszert Thumser György, az utóbbiakat a Nagy Gábor neve alatt előnyösen ismert vonó-négyes társaság játszta.

Egy minden ízében dallamos, és zenéértőknek s kedvelőknek egyaránt kedves szerzeményt, melyben a szerep legtekintélyesebb részét a clarinette viszi, míg a vonó hangszerek gyakran csak a kíséretet alkotják.

Az előadás semmi kívánni valót nem hagyott fenn, mely siker oroszlanrésze Thumser urat illeti, ki nemcsak hangszerének nehezen mérsekelhető hangját tartotta vissza mindvégig, hanem magát a technikát teljes birtokában levő s egyszerűsággal öntudatos s a legfinomabb árnyalatokat kifejező zeneszűz mutatá.

A hangversenynek fél 1 órákor lett vége s a hallgatóság teljes meglepődéssel s egy szöpen sikerült hangverseny emlékével távozott.

Legyen szabad ez alkalommal az egyet érdeklő pár szót szólnom.

A Zene-Conservatorium jelen évi újjászervezése után újult erővel s buzgalommal tör azon czélok elérésére, melyek nemcsak mint holt betűk szerepelnek alapszabályaiban, hanem részben megvalósításban vannak, részint a közel jövőre várnak. E czélok: alapos zenei oktatás egyrészt, másrészt gyakorlati zenei kiadó művelése s főleg magyar zene fejlesztése. Az elsőre vonatkozólag zene-iskolával s tanári karral bir s növendékeinek száma mint halljuk már meghaladja bármely előzőti évet, az utóbbira nézve erőteljes működésű zenekart szervezett, melynek nyilvános működését mindaddig az egyetől teljesen független külső körülmények gátolják meg.

Az egyet élén álló választmány minden eszközt, mely által fenntartott czéljait megközelítheti lelkiismeretesen felhasznál, s így létesítette a házi hangversenyeket, melyek elsejéről fennebb emlékeztem meg s melyek minden második vasárnap állandóan megtartatván pangó zenei életünk valóságos meglevését fogják eszközölni.

Minden megvan tehát, mi az egyet virágzására szükséges, nem kételkedünk tehát, hogy meg lesz az is mi az előbbieknél nem kevésbé fontos tényező és feltétel az egyet virágzathatása kérdésében: t. i. a közönség pártolása.

Kötelességet teljesítettünk, midőn ez alkalommal felhívjuk a figyelmet e törekvésekre, s az erre minden tekintetben érdemes egyetlet a t. közönség pártolására legmelegebben ajánljuk.

Dr. J.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Eredeti magyar dalok Petőfi költeményeire szerző Hubay Jenő. Táborsszky és Parsch kiadásában a fennebbi czimmel igen kiváló műjelen meg. Petőfi költeményeire külföldön élő fiatal zeneköltők Hubay írt zenét és a legkiválóbb festők rajzoltak czimképét. — Eltekintve attól, hogy ily vagy hasonló kiadvány zeneirodalmunkban még nem létezik, a fényes kiállítás könyv különben is megérdemli, hogy bővebben szóljunk róla. Aggházi, Baditz, Ebner,

ki téged elrabol tőlünk. Elutazásod perczében, majd meglátjuk.

Stakhoff ur valóban nem tett semmi lépést a házasság megsemmisítésére. De neje senkinek sem mondotta, mily áron nyerte ki tőle ez engedményt; nem mondotta, hogy minden adósságát kifizeti és hogy most sajátkezűleg adott át neki, ezer ezrt rubelt.

Ő pedig egyszer mindenkorra kijelentette, hogy soha sem akarja látni vejét, a montenegróit, a mint megvetően kifejezte magát.

Azonban megérkezve a klubba, feszelen vidám hangon így szólott társához, egy nyugalmozott öreg főmérnökhez, a nélkül, hogy valaki kérdezte volna tőle: — Tudja-e, hogy leányom, ki igen tudós, a szép szemeiért, nőül megy egy külföldi tanulóhoz.

A vén főmérnök réá nézett s csak annyit mondott:

— Hm! hm!

Aztán utánna tette.

— Mennyi lesz a tétel?

XVI.

Az elutazás napja közelgett. November hava eltelt volt, a muszka tél szigora érezhetővé vált már.

Jusaroff minden előkészületeit bevégezte, s türelmetlenül várta, hogy útra kelhessen. Az orvos pedig nem szünt meg neki azt ismételni, hogy más, enyhébb égaljra van szüksége, hogy egészsége teljesen helyreállhasson.

Helena maga is nagyon nyugtalanodott férje halványasága s növekvő sóvársága miatt, s lázasan kigyult arca néha önkéntelen rémülettel töltötte el lelkét.

Aztán a fiatal nő állása az atyai háznál csak nem tűrhetetlenné vált már. Anyja, mint réá nézve már halottat te-

Feszty, Greguss Imre és János, Gyulai, Junkó, Kacziány, Looz, Munkácsy, Spányi Szander, Tölgyessy, Vastagh és Zichy rajzoltak képeket a dalok elé, melyek egy része Divald fénynyomatában, más Morelli kintű fametszetében jelent meg. Már maga a névsor, mely a festészet terén egy két világhírne kapott nevezetességükön kívül a legjobb erőket egyesíté, elég bizonyosságtétel a kiadás kiváló volta mellett, de néhány oly feltűnő szép kompozíció van benne, melyre — hogy magyar ember rajzolta — méltán büszké lehetünk. A „Boldogtalan voltam“ című dalhoz Gyulai László rajzolt egy hangulattaljes igazán szép képet. A főalak egy tekintetével a távolban merengő leány, ki szemével egy temetési menetet követ. Egy felgőgás, mint a kivétel finomsága tekintetében megkapó mű. Tölgyessi Árpád az „Árvalányhaj“ s ilvegem bokrétaja“ címűhez rajzolt egy pusztai tájt. A magasban felnyulakodó kútgem alatt egy durván vajt vállu szélén ül egy szerelmes pár.

A háttérbe a néptelen puszták, egy kunyhóval a bokrok között.

Nem habozunk kimondani, hogy a legkiválóbb darabjai közé tartozik az egész műnek. Ezenkívül Zichy Mihály három képpel van képviselve. Az a sajátos, néhol bizarr, de mindig rendkívül érdekes és genialis alakítás, a disztimérek düssága, a hatalmas árnyalt és világos részletek elémítják a kritikát, melytán egy-egy oda dobott részlet kidolgozása ellen szót akarna tenni.

Munkácsy a „Kis furályam szomorú flúzága“ című dalhoz rajzolt egy pusztai tájt juhokkal, rendkívül szép háttérrel. A minden tekintetben díszes kiállítás kötet zenei részéről akkor mondjuk el vélekedésünket, ha alkalmunk volt áttekinteni. Ma csak azt konstataljuk, hogy a vállalat pusztán művészi szempontból is a legnagyobb becsületre válik a magyar könyvpiacnak.

A kiadó megtette a magáét, a közönségen van a sor, hogy pártolja azt, a mi pártolásra enged érdemet, mint e könyv.

APRÓ PUSKATÚZ.

Hangok a vízből. A „Magyar Polgár“ pocsolyájába egy marosvásárhelyi tollatlan két lábu vert tanyát s presckeli ki a sárt szer-telentül.

Lapunk hasábjain egy vidéki levél jelent meg, melyben el volt mondva az a tény, hogy évtizedek óta igazi tragikai művész hiányában Shakespeare alakjai még legkiválóbb színpad-jainkon sem hozhatók eredményre szíre, annál kevésbé a marosvásárhelyi színházba ültött báteremben, egy már az anyagi viszonyok gyarló volta miatt sem excolálható társulat által, s szó volt a vidéki sajtóról is, mely beleforszírozza a színgazgatót erején felül való vállalatokba. Em-lítettett egy „Bukov avagy a székelyek hőbéra avagy stb. stb.“ című dráma, mely vásárhelyi termék s előadása alkalmából méltatva volt a darab jó és gyarló oldala minden személyeskedés nélkül komoly tárgyilagossággal.

Nős? Vásárhelyről azt felelik erre, hogy a vidéki levél írója borzas, s hogy: a kutya sem hallgat rá.

kintette őt, s atyja megvető hidegséggel bánt vele; tulajdonképen szerette leányát, s a gondolat, hogy távozni látja őt nem sokára, kínosan hatott rá, de kötelességének tartotta, mint „mégjen sértett atya“ elrejteti mások előtt gyengeségét, s fájdalomt.

Stakhoffné beleegyezett volt, hogy elfogadja vejét. A találkozás titokban történt, s nagyon megható volt.

— Uram, szólott hozzá távoztakor, isten óvja meg önt, ha egykor atya lesz, az ily fájdalomtól, minőt én érzek e perczben!

Igérje meg legalább azt szentíll nekem, hogy védeni s mindig szeretni fogja leányomat. Legyen ön nyugodt még én élek; semmiben sem fognak hiányt szenvedni.

Könyük fojtották el szavait. Kitérta karjait, Helén és férje anyai keblére borultak.

A végzetes percz elérkezett. Ugy volt elhatározva, hogy Helen férje szál-lásáról s nem atyja házától fog útra kelni. Az indulás idejét a déli órára tették. A meghatározott idő előtt negyed órával megérkezett Bersenieff, barátjához; azt hitte, ott fogja találni azon két rejtélyes honfűrsát is, kik tanuként szerepeltek esküvőjén; de azok már útra keltek volt.

Csak a szabót és nejét találta a szobában, kik eljöttek volt szererencsés útát kívánni a jó uraságnak, s kiknek arca örömmel vegyült szomorúsággal fejezett ki: szomorúságot az elutazás miatt, s örömet a kapott ajándékok felett.

Már minden fel volt pakolva, s a „vosok“-ra, *) a szobában nem volt egyéb podgyász egy kötéllal összekötözött bú-

*) Zárt kocs, szántalpakra erősítve.

Gyötrődnek azzal, ki írta a levelet? em-legetik apját, anyját annak, kit ők vélnék.

Hát a bizony közönséges revolver zsurná-liszta fogás, valakinek a személyével moeszkódni, a kinek kiletét csak úgy sejtjük, — hogy aztán mi-féle fogás az: a sejtett félnek családjával fog-lalkozni, arra nem kerestünk jelzőt.

A ki nem szereti a moeskot, félreáll a parttól, a honnan presckelik. Félre állunk mi is! A Polgár ha szereti, csak tönje vele magát.

Tény az, hogy a Kóbbik faja terjed a szé-kely fővárosban is. Eddig csak azt tudtuk, hogy feltámad ott egy-egy ember, a ki üti őket. (Pél-da volt rá, hogy addig üttötte egy hazafi, míg belészakadt) most: ime az említett pocsolya szombat kiürülésében az a levél melyet Vá-sárhelyről valami Jóska írt.

Egy szegény ember élt ott régebben, aja-kán örökös mosolylyal, hőbortes gondolatokkal be-teg agyában, a ki, a mint járt az úton, azt hit-te, hogy ellensége neki minden karcos, mely ott fekszik az útban s csak azért járt a nagy pia-czon, hogy dobálja a lába elé kerülő kerek kö-veket. Beteg volt. Jósának hívták s elvitték gyógyítani.

Tegyük fel, hogy visszakért a székely fővárosba ez a Jóska s az hajgálta be azt a karcosot a mondott pocsolyába. Így legalább a szánalom erőt vesz a méltó megbotránkozás-on, melyet minden ép érzékt emberben felkelt az a Jóska, mely a „Polgár“ból kiabál.

Tisztelt lapársunknak pedig gratulálunk az új fogásból.

Egyébiránt egy kis malicia is lehet a le-vél írásának indoka. A vásárhelyi irodalmi vi-szonyok tudvalevőleg rendkívül magyaráltak. Az új darabok — színpadra s máshova való — úgy születnek mint a gomba. Halommasuk sze-rent közelebből ismét egy új tragédia került desz-kára, melyek czíme: Gyula és a Kofak hőbéra, avagy a szerelmes jótársak avagy, avagy stb. stb. Alkalmassal ezzel a kiabálással elejét akar-jak venni minden kritikának.

A Fremdenblattnak azt írják Kolozsvárról, hogy egy sétáló urnó, kivel szemben egy köz-bads. tiszt azon udvariasságot merte elkövetni hogy leestett zsebkendőjét felvegye és kezébe adja — e szavakkal utasította vissza a figyel-met: gyilkosoktól nem fogadok el semmit.

Ít ugyan senki sem hitte, hogy asszony-ság is akadjon, a ki úgy fogja fel a dolgot, hogy egy-két ember hibájáért, egy egész testi-letre rá lehessen kiáltani: „gyilkos!“ s csak a gyermekeket gyanúsították ezzel a tréfával s ál-talban kacsának tartották az egész hirt, mint azonban bennünket értesítenek, a dolog csak-ugyan megtörtént. Az iskola seprőnek a hités-társa volt az illető dáma. (Életrajzát s szomorú historiját, a rajta ejtett szurást, vérenek om-lását: lásd Ellenék „újabb katonai brutalítások“ címűl czikkében.) Haragszik az uáért, s a u e ki egyáltalában megbocsájtható e felfogás.

röndnél. Bersenieff nagyon gondolkodó volt! ezerfelé emlék merült agyába.

Delet régen elharagozták volt már; az iamstchik (fuvaros) lovaival a kapu előtt állt, de a fiatal nő, még mind nem érke-zett. Végre sietős léptek hallszottak a lépcsőn: Helena volt.

(Foly. köv.)

A trónörökös új könyvéből.

(Az általunk közelebből említett „Mindenféle összegyűjtött ornithologiai észleletek“ című mű-ből, mely kevés példányba nyomtatott s a trónörökös személyes barátainak osztott ki.)

A csuklyás keselyű (Vultur cinereus) „Vult“ a módom, hogy a Vultur cinereus, a hatalmas, imposans csuklyás keselyűt gyakrab-ban láthatam a szabadban, de sőt meg is fi-gyelhetem. Első alkalommal rendkívül enyhe idő volt, deczemberben, kevéssel karácsony előtt; akkor még hó sem esett. Néhány urral vadász-gattam a nagy, szat-királyi erdőben, egy órá-nyira Gödöllőtől, Magyarország közepé táján, rókákra. A hajtok épen kezdtek a sűrűbe nyo-mulni, midőn egy erőteljes ragadozó madár las-su szárnyasapással emelkedett föl a földről, mint-egy 200 lépés távolságra, s lassanként eltűnt szemem elől az erdőben.

Megősmertem a csuklyás keselyűt, mely madarat különben kalitból ősmertem eléggé. Ugyane nap esteledő órájában, az említett erdő másik részén kocsiztam keresztül. Egy vén, ki-száradt tölgy lombtalan csucsan állt egy csuk-lyás keselyű, mely egészen közelbe engedé jut-ni a kocsit, s csak mikor közvetlenül fája alá ért a második szekér, mely a miénként követte, röptül el e nagy madár.

Másnapra e ritka vendégnek semmi nyom-at nem láthatók. Gödöllő erdeiben a csuklyás keselyűt nagyon elvétve találhatók föl. Dittrich er-dőmeztérünk teljesen megbízható állítása szerint madarunk rendszeren a marhavész beállta elején

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1880. decz. 20.

Helyi hírek.

— **Petelei István**, lapunk ifjú derék belmunkatársát a Petőfi társaság megérdemlett kinttintetésben részesítette. Szombaton tartott tisz-tújító és tagválasztó közgyűlésén a társaság ren-des tagjává választotta. E hirt a „Pesti Napló“ akként közli, mintha Petelei ur, mint a „Kemény Zsigmond-társaság“ titkára vá-lasztatott meg, holott P. ur soha sem volt s ma sem titkára az említett társulatnak. E tekintet-ben utaljuk a „Pesti Napló“-t az „Egyetértés“ tudósítására, hol a tagságra ajánlottaknak teljes névsora közölve, a Petelei ur nevéhez a következő jelző van adva: „ajánlatott P. ez ujonnan feltűnt nagytehetségtű beszélyíró.“ J.

— **Nemzeti színház.** Szombaton Du-masnak egy régi drámáját hozták színre. Nem az a baja, hogy régi, de a romantikus iskola ilyes tulhajtott termékei, milyen Paul Jo-nes ma egyáltalában nem bírnak érdeklődést kelteni. A mi közönségünk elég kézzel fogható jelét adta a multkor az egész előadás alatt mu-tatott közönyével. — Az idegenben felnőtt gyer-mek, ki a kellő pillanatra érzéket meg, hogy felfedezett születési titkával nyomdalmakat old-jon meg, az érzékeny feltalálási jelenetek, a titkos hatalmakkal — melyeknek nyitját nem értjük — felruházott hős, a titkot őrző szolga, ki megal — kellő pillanatra, a meglágyult szívű anya, — mind olyan igen élesepült ala-kok, a kiket, hogy mit fognak tenni az első perczben, tudjuk az utolsó perczig nem érde-kei. Abban egyébaránt, hogy közönyösen hagyta a közönséget a darab, van érdeme az előadók-nak is. Legelől szólunk Gabányiról, kit meg szoktunk dicserni, kinek kezei között nem igen vesz el semmi. Ki szorgalmával s tehetségével a legjobb erőt közé tartozik a személyzetnek. Paul Jonesben Gabányi ír is, ki Achardot adia, meg-mutatta, hogy tudja ő masképben csinálni a dol-got. Nem csak szintelen volt helyenként, hanem határozottan gyenge is. Szerepét nem tudta. Szacsavay ur Paul Joneséről azok után, hogy olyan alakítás is láttunk tőle, milyen Hamlet volt — egyáltalában nem érzünk hajlandóságot beszélni. Dicsérlet csak Szentgyörgyi urról szólhatunk, ki abban a kurta szerepben — az örült D'Auray marquist játszta — kiváló erővel és öntudatos művészettel alakított. — Vasárnap a „Háromszéki leányok“ került színre. Mint a népszínművek általában ez is igen élvezhető előadásban került színre. Pálmay asszony gyűjtő jó kedvvel játszta a Katicza szerepét s Gabányi, mint Weimuth, kitűnő volt. A karok az első felvonásban, valamint az éjeli örök nagy kardala erővel és praecisióval énekeltek. Nem mondhat-juk ugyanezt a zenekarról, mely kivált a magán-dalok kíséreténél szánóndán szegényes volt. Hol elmaradt, hol előjárt s általában rendkívül függetlenül viselte magát. Pedig népszínművünk igen kevés van, melynek annyi gondtal dolgozott zenei része lenne, mint a „Háromszéki leányoknak.“ Hogy többe ne említsünk, az ima kar bevezető része egész a botrányig zavarosan adatot elő s egy pár olyan spiritusba való gixer tört át a

jelentkezik. A magyar parasztnak megvan az a rossz szokásuk, hogy az esett állatot egyse-rtlen csak kidobják a faluból, s csak vagy na-gyon kevéssé, vagy épen nem kaparnak rá egy kis földet. Ez a falatozhatás aztán nagy erővel vonja a keselyűket, hogy egyik nagyobb dög-vész alatt tizenkét keselyűt látott egy vadász egy állat hulláján. Tavaly szeptember hóban egészen jelentéktelen, s csak egy falura szorít-kozó dögvész volt, s egy vadász ismét látott öt csuklyás keselyűt egy ritka fára erőnek vala-melyik tölgyén tlni. Ez utóbbi eset előttem na-gyon méltó a figyelemre: miként értesültek e keselyűk az egy faluban, s ott is győngye dög-vészről, midőn e madarak igazi hazája tulajdon-képen csak a Duna jobboldalán, Slavoniában kezdődik, s Dél-Magyarországon különben is a legtrikábbban látható ragadozó madarak közé tartozik? S hová ama vidéket Gödöllőtől jelen-tékeny távolság választja el! Én e kérdést na-gyon érdekesnek tartom, s folytatlagos kuta-tások fontos adatokat szolgáltathatnak e ma-darak ösztönéről, költözéséről, s tájékozást nyujt-hajának arra, hogy a területet, melyen belül rájuk vadászunk, mennyire terjeszszük ki? S az utolsó pontban, azt hiszem, nagyon is szűkre vonják a határokat.

Ez év tavaszán volt alkalmam többször fészeken figyelni meg a csuklyás keselyűt. Syr-nia pompás erdőben mindenfelől fészék a csuk-lyás keselyű. Cserevics faluból kiindulva a Duna jobb oldalán napokon keresztül kóboroltam a Fruska Gora csodálatos erdeiben. Csuklyás ke-selyűre lépten-nyomon bukkantam. Láttam belőle magasan lebegni, rohanni martalék után, vagy jóllakottan magas tölgy tetején guggolni, s fe-szekben is. E vidéken a csuklyás keselyű ren-des erdei madár, a mi fészék s alvóhelyét ille-ti, mindkettő mélyen bent van a mértőföldre terjedő erdő közepén. Élelmét azonban az erdős hegyen túl, a Duna kopasz, köves lejtőjén, mely délre a Szávavölgyének, és északra a Dunának lúzódik, — keresi.

Meg vagyok róla győződve szentül, hogy

légem, hogy fül legyen, a melyik meg nem fásult utána. Szikszet a kakast ifj. Szilágyi játsza, kinek figyelemreméltó komikai ere van s még Kassai után — kinek a syndikus kiváló alakítása volt — számbavehetően játsza a porulást célcéssal szász. Mozgásában sok ügyesség van, s igyekezett törekvése mindenesetre megérdemli a méltánylást. Kifogástalan egyéb iránt a képessége. Példánl járása azok a ringások, első láb-szárának s derekának himbálása, sasirozó futása Sziksziből is olyan alakot csinál, milyennel Scalza bohémet játsza. Tulélnék minden porozikája. Kezével, vállával, szemével s arczának minden izével egyszerre akar festeni minden szót. Ha mérsékli magát és szorgalma nem csappan, igen használható tagja lesz bizonyosan idővel a kolozsvári színháznak.

— **Mint teljes** biztos forrásból írhatjuk, Fritts Albert-úr a polgármesteri jelöltség től visszalépett.

— **A meteorologiai** adatoknak beszerzése nyomán a közl. miniszter tudvalevőleg téreképeket ad ki, melyeket egyetemünknek is megküld időnként. Minthogy e térképeknek praktikus hasznát legkivált gazdáink élvezhetik, elhatároztattok, hogy e térképek az egyetem főbejárataánál időközönként kiállítatnak. Az érdekeltek ott megtekinthetik.

— **A belső-szén-utca** lakói között elénk mozgalom indult meg az utca naporsós oldalának kiköveztetése tárgyában. Ez iránt egy folyamodványt fognak benyújtani a tanácshoz, melyben utalva arra, hogy mennyire élénk forgalmi helye a városnak a szénutca és hogy a helyároshban lévő utcák közül az egyetlen, hol hegyes kövek tetején kell botorkálni: kéri fogják annak lapos járóval való ellátását.

Hazai hírek.

— **A királyi udvar**, mint egy könyomatú lap írta, megváltoztatta elutazása tervét s a karácsonyi ünnepeket a budai palotában fogja töltetni. A király az ünnepek előtt 2—3 napra ugyan felutazik Bécsbe — s tán valószínű, hogy a királyné is vele megy — de legkésőbbben decz. 24-én reggel Budapestre viszszatérnek ő felségei s újév utánig itt fognak tartózkodni. — Mint újabb értesülünk az Ellenőről nem felel meg a valóságnak, minthogy ő felségei csak a bécsi házassági ünnepély után jönnek ismét Magyarországra. A kabinet-iroda ugyszintén az udvari személyzet egy része tegnap este tért vissza Bécsbe.

— **A Petőfi társaság** szombaton este tartotta az akadémia Kislady termében évi rendes választó-közygyűlést. Éjszaki Károly elnökölte a választ. A titkár évi jelentése tudomásul vett. Kiemelték ebből, hogy a társulatnak a lefolyt évben Brázy Kálmán, Falk Miksa, gr. Teleki Sándor s Balogh Zoltán lettek alapító tagjai. Éjszaki Károly alelnök Kolozsvárra távozzván, a társaság sajnálatát fejezi ki s Lauka Gusztáv indítványára tiszteleti alelnökké választja. Helye Komócsy Józseffel lett betöltve, ki széket azonnal elfoglalta. A többi tiszviselők csaknem egyhangulag újból megválasztattak. Csepreghy Ferencz, K. Papp Miklós és Toldy Ist-

a Fruska-Gorában költő csuklyás keselyű még a boszniai és szerbiai hegysek közre is elvergődik martalékként; e madár nagy repülő képességéből erre egész bizonyossággal lehet következtetnem. A keselyű déltáni pihenő óráinak a sziklák szereti; s olyan vidéken, ahol ilyen kevés akad, föl is keresi. A Fruska-Gorában csak jelentéktelen tömegű csupasz sziklák találunk, mely azonban ebéd után rendesen sűrűn teli volt keselyűvel. A piszoknak, bédaraboknak és pihenők elképzelhetlenül nagy tömegéből azt következtetnem, hogy ez mindig kedvező helye volt a hatalmas ragadozó madaraknak. A csuklyás keselyű fészke rendszeren magas tölgyek száraz ágai közé van helyezve. A sűrű lombkoronákat kerüli; mert az el- és visszarepülés beuuk, különben is nehézkes lévén, majdnem lehetetlenné válnék. A fészkek maga nagyobb, mint a legerősebb sasé; de sőt erősebbnek és több gondnal összeállítottnak is vélem. A föld, melyből külső szelét rakja és a vastag tölgyágak, melyekből alapját készíti, megszürtülnek. A csuklyás keselyű nagyon vigyáz tojásaira, és sokkal kevésbé fél a veszélytől, mint a sas. Híme és nősténye felváltják egymást a tojáslülésben. A mit a sas soha meg nem tesz, mig keselyűnél láttam azt saját szememmel. Bizonyos aggodás jellemzi a madarat, a midőn fészke körül van. Csak nagy fáradsággal lehet otthonából elkergetni, s néhány percet az elzavarás után visszatér ismét, hogy házába mászszék. Ha fészkehez érkezik, gondosan leül annak szélére, messzire kinyújtott nyaklakk aggodva tekint körül, s csak akkor siklik be szárnyainak csapásaival is segítve magát előre. Magam mintegy öt keselyű-fészket ösmerek; négy közülük hatalmas tölgyeken állott, az ötödik egy öreg vad kőrtefán. Mindegyikből csak nyugtalan csapkodások után vészazott el a keselyűk. Hangos kiabálások, s a fáknak sűrű dobálása kell, hogy elfüljárjon minden alkalommal, ha valamelyiket ki akarják zavarni.

A fészkek egyikénél olyan bizonyosságot szerzettem magamnak e madár vigyázatlansága fölül, hogy érdemesnek tartom e helyen közölni. Elérkezve a helyszínre, megkísértem, hogy or-

ván elhunyt tagok helyére (15 működő tag szavazatával) Kvassay Ede, Bercsényi Béla s Fetelei István választattak meg új működő tagoknak.

— **H.-M.-Vásárhely** város tanácsa, mint a „P. N.”-nak írják, kormánybiztos kikiűlését kérte, a ki a városi gyűléseken elnököljön. E kérelemre a mult közgyűlésen történtek szolgáltatott indokot. H.-M.-Vásárhelyen Karacsay és Draskóczy lelkészek, kik a kormánypárt hívei, már régóta torzalkodnak Ábray polgármester ellen, kit a függetlenség párt választott meg. A mult közgyűlésen, midőn Ábray jelentést tett a város függő adósságainak konvertálásáról, a két lelkész bizalmatlansági szavazatot indítványozott Ábray ellen. Csak ötödmagukkal maradtak az egész gyűlés ellenében, mely a polgármesternek bizalmat szavazott; de oly nagy zajt s botrányt csaptak, hogy a gyűlést fel kellett oszlatni s a tanácskozmány kormánybiztos kért.

— **A nagy-nyenyedi** vincellérképző igazgatósága az érdekeltek tájékozása tekintetéből a következők értesítést teszi közzé: Alólirt igazgatóság bátorodik a nagyérdemű közönségnek, főleg azonban azon t. uratlak, kik a vincellérképzőbe felveendő növendékeket, már előre bejelenteni sziveskedtek, becses tudomására adni, hogy a vincellérképződe tanfolyama a jövő év január elején nyitattik meg, miért is kegyeskedjenek ugy intézkedni, hogy a felveendő növendékek a kellő bizonyítványokkal felszerelve legkésőbb január 8-án beírásat végezt alólirt igazgatóságnál jelentkezzenek. A növendékek-intézetbeni, elhelyezése az idén nem lévén fogantatható, miért is lakás, élemezés és egyéb szükségleteikről a növendékek maguk kénytelenek gondoskodni. Dolgozó eszközöket s szerszámokat illetőleg az intézet csak a földmunkákhoz szükségeseket nyújtja, egyebet u. m. író és rajz-eszközök és anyagokat, továbbá olló és késeket a növendékek kötelesek beszerezni. Nagyenyeden, 1880. deczember 17-én. A vincellérképződe igazgatósága.

— **A nagy-nyenyedi** theol.-dalkör választmánya a következőkben számol be a folyó év decz. 11-én tartott jótékony célú hangverseny jövedelmével. Eladottak jegyek árából befolyt összesen 154 frt 95 kr. Fellüfizetés után bevett összeg 17 frt 75 kr. Összes bevétel tehát 172 frt 70 kr. Ebből kiadott: zenére 15 frt; terem díszítése és világítása 14 frt 32 kr; műsorok nyomtatása 6 frt 39 kr; apró költségek 7 frt 38 kr; Bélyeg illeték 1 frt. Összesen kiadás tehát 44 frt 9 kr. Marad tisztajövedelem 128 frt 61 kr. Fellüfizettek: T. Szalánézi Lőrincz ur 1 frt, Szalánézi Istvánó ő naga. 1 frt, T. Keresztes Áron ur Hadrvéről 3 frt, T. Kovács József gyógyszerész ur 4 frt, ügyvéd Gaetan Miklós ur 1 frt, Bartha Zsigmond ur 1 frt, alezredes Adler Sándor ur 60 kr, Vincze Dánieló urh. 60 kr, Vajda Ilona k. a. 60 kr, T. Vajda Károly ur 60 kr, T. Kloyher Valtar ur 60 kr, T. Zaidá János ur 60 kr, T. Munkási N. ur 60 kr, Ferenczi Elekné urn. 60 kr, Greger Adolf ur 50 kr. Kónya Ferencz ur 45 kr, Sigmond Károly ur 30 kr, X.Y. 50, y 20 kr. Együttel közönséget mond mindazon t. uraknak és urhölgyeknek, kik szives

dész és én, kiabálások, ágak tördelése; dobálás s más zaj által rábírt egy keselyű-anyát, hogy tojásairól távozzék el; mind hasztalan maradt; csak egy elhibázott lövése, melyet az aggódva kidugott madárfeje intéztem, szállt elő s repült tova; annak tanúságára, hogy milyen lassan, nehezen repült, szolgál az a tény, hogy nekem még elég időm maradt fegyveremet a földön fekvő másik puskával kicsérélni; két göbécslövet az erdő sűrűje akadályozott rúndeltetése helyére jutni. Még a fa mellett állottam szabadon, hogy valami alkalmas rejtekhelyet keresek, midőn a hatalmas madár subogó szárnyveréssel jött vissza, hogy — a milyen gyorsan csak tehethe — fészkebe sikamoljon. Újra elkergette egy elhibázott puskalövés. Legfőlebb öt perc múlva ismét megjelent a fa fölött, körül keríngett néhányszor s újra fészkebe szállt. De még le sem tillett tojásaira, midőn engem észrevett s eltűnt, mielőtt rálőhettem volna. Elmúlt egy negyedóra. Rekedt rikácsolással röpködött fejem fölött a keselyűpár. nőstényét előtt nagyságáról rögtön meg lehetett ismerni; ez hirtelen elvált társától s egyenesen a fészkeknek tartott; mielőtt azonban odaérhetett volna, egy puskalövés véget vetett életének.

Még néhány megjegyzést akarok tenni olyan észleletimről, melyeket eléggé feltűnőeknek tartok. Csoadálatos ellenségeskedést találtam ugyan a kőszáli sas és a csuklyás keselyű között, s ennek fészkenél nem ritkán egész csatává fejlődött a rozsz viszony. Négy, általam észlelt keselyűfészkenél, jöttek sasok, cirikáltak a fészkek fölött s az alól aggodva kiabáló nőstény keselyű felé bökődtek. Mihelyt a sas fészke fölött megjelent, visszajő a keselyű és saját testével igyekszik fedezni tojásait. E légi harcoknál rendszeren a keselyű fut el legyőzötten, kisebb de sokkal erősebb rokona elől. A keselyű magavisolete akkor, midőn fészkehez sas közeledik, ama gondolatot ébreszt fel bennem, hogy ez utóbbi a keselyű tojásaira vágyik. Bizonyosat e kérdés fölül nem mondhatok s azért csak a figyelmet bátorodom reá fölhívni. Egyik fészkek előtt láttam olyan csatát, melynek mérvé-

közreműködéstekkel a hangverseny sikerét eszközölték; a n.-enyedi műkedvelő társulat t. választmányának azon nemes tettéért, miszerint a tánczterem és szünnap díszletek használatáért fizetni szokott 18 forintnyi összeget fellüfizetésképen egyetünknek felajánlani kegyeskedett s végül a résztvevő közönségnek támogatásért.

— **Mint bennünket** Maros-Vásárhelyről tudósítanak, ott decz. 19-én a nőgyelet fil-lérestélyt rendezett, mely minden tekintetben igen szépen sikerült. A rendező bizottság elnöke Kerekcs Sámuelné urasszonynak kiváló érdemei vannak az estély sikerében. Énekelte Tompa Gyuláné, felolvasott Győrfi Pető ügyvéd, zongorázott Geiger Albert, szavalt Kazalitzky Antal. A műsort a dalkör éneke zárta be. Ezután tánczmúltságot volt, mely nagy jókedvvel reggelig tartott. A jövedelem igen tekintélyes.

— **Kereskedelmünk** magyarosítása tárgyában a kereskedelmi csarnok kebeléből kiküldött bizottság a kereskedelmi miniszterhez intézendő feliratot dolgozik, melyben a miniszter arra kéri, hogy tekintve a kereskedők közt megindult üdvös magyarosodási mozgalmat, haason oda, hogy 1. az üzleti czégek csak magyarul jegyeztesseken be, 2. hogy a bíróságok előtt csakis magyar könyv- és számlakirovatok bírjanak hitellességgel, illetve fogadtassanak el magyarországi kereskedő, vagy iparostól és végre 3. hogy a kormány által elárúsításra kibocsátott, eddig magyar és német bélyeges váltók, ezen-tul csak magyar szöveggel legyenek forgalomban.

— **Fabriczius Károly** képviselő állapotáról örömmel jelenthetjük, hogy gyógyulása gyorsan és jól halad, hogy teljes fölépüléséhez a legbiztosabb kilátás van; tüdőlobja nem tudott erőt venni rajta, már teljesen elmúlt. Az éjekeket nyugodtan tölti, jól alszik s étvágygyal eszik. De az izgalomtól még mindig kell őrizkednie, s így látogatókat nem bocsátnak hozzá.

— **Egy nihilista ismerősünk.** Hirlap-olvasók emlékezhettek még arra, hogy 1877. elejétől csaknem egy évig Jászberényben és Kecskeméten egy fiatal orosz: Szarapoff Szer-giusz volt internálva. Hogy miért, arról a legküllönösebb variánsok keringettek; mondták, hogy a muszka kormány kémje, beszélték, hogy forradalmár, híresztelték, hogy „propaganda-cináló”, de biztos nem volt róla semmi. Szarapoff, ki tiz nyelvet beszélt, Jászberényben megtanult magyarul és lefordította oroszra Tóth Kálmán „A nők az alkotmányban” vigjátékát, melyet Oroszországban játszottak is. Szarapoff Tóth Kálmánnal magyar levelezést folytatott, s Tóth Kálmán volt az, ki közbenjárt a végett, hogy végre szabad szárnya bocsássák ezt a rejtélyes fiatal embert. Akkor Oroszországba s onnan Genfbe utazott. Két év óta semmi nem hallott róla. Tegnapelőtt egy francia nyelven irt névtelen levél érkezett Tóth Kálmán czimére szentpétervári bélyeggel, melyben néhány rövid szóval az van elmondva, hogy Sarapoff Szer-giusz három hónap óta, mint nihilista, börtönben ül s kéri egykori pártfogója közbenjárását (!) Apokrif-e e levél vagy komoly? nem tudni. Így írja ezt a „Függetlenség.”

ről akkoráig fogalmam sem volt. Egyik déltán olyan tügy alatt ültem, melynek tetejében csuklyás keselyű-fészkek volt. A két keselyű rejte- kemhez közel cirikált egy ideig, aztán eltűnt az erdőben, bizonyára eledel után igyekezo. Mintegy félóraig várhattam, midőn fölöttem hangos subintást hallék, lármával vegyest; a zaj mindig nőtt, s nemsokára láttam két madarat szárnyaikkal, lábaikkal egymásba gubanczolódva, a mint függőlegesen a fészkek fölött alázuhan-nak s nemsokára el is tűnnek benne.

Eleinte nem tudtam, hogy mit gondoljak a történet fölül. Alig voltak a fészkekben, midőn a por és galyak röpkültek belőle, a miből bizony következtethetők dulakodásra. Nehány pillanat múlva megjelent a fészken kül a keselyű nagy szárnya, aztán tollazatlan feje, erre a sas kisebb szárnya, s végre a sas feje s egyik lába, — mind-cz egy, hogy a legutóbbiban láthatám. Sajnos, mindez olyan rövid idő alatt történt, hogy a testrészek felé biztos lövést nem röpkütheték. Hirtelen erősen rikácsoltak, a fészkek meglödlött, s kiesett belőle egy keselyű, hosszan régig hullva a törzsön egyik alsó ágáig; itt megkapaszkodott a nehéz madár, s megkísérté szárnyait kiterjesztetni; de én, fölháználva e pillanatot, röpkütem egy csomó öreg göbécset mellébe, a mitől élettelenül folytatta zuhanását. Alig hangzott el a lövés az erdőbe, midőn egy erős kőszáli sas röpkült ki a fészkekből; utána küldött golyóm, sajnos, nem ejtette el a vakmerő rablót.

E vidék egyik vadászja, ki a környék ragadozó madarait jól ismeri, fatörzsön ülve, egy negyed órányira várta visszaérkezésemet, s mielőtt én elmondhattam volna neki, a mit láttam, elbeszélte, hogy lövéseim előtt valamivel egy kőszáli sas és egy csuklyás keselyű kergettek egymást, azután összeesaptak, s rejtékem táján estek alá. Meggyőződtem arról, hogy e csuklyás keselyű volt lakója ama fészkeknek; miből keletkezett a dulakodás, nem tudom; de bizonyosan látszik előttem, hogy a kőszáli sas a hősio-sebb, elszántabb, mert ellenségét egészen a fészkebe kergette és követte.

— Betyár-osöndölet a Bácskában.

Bácsmegyéből írják: Roheim Károly Zombor mellett fekvő tanyájáról a napokban tizenöt ökröt hajtottak el a betyárok, aztán a kárvalottnak megthenték, hogyha bizonyos helyre ekkor s ekkor késszáz forintot tesz le, a jószágok megkerülnek. És a károsult mit tett? Valjon elfogatta a küldöttet? Dehogy! Örömmel fizette ki a késszáz forintot, mert tudta, hogy ha a betyárok követést elcsipeti, legfőlebb azt nyeri vele, hogy az be van csukva, ökreinek pedig bottal ütheti a nyomát. — Fernbach Antal zombori földbirtokostól már „csak” öt ökröt loptak el. Kikor embereit a tolvajok nyomozására ki akarta küldeni, a hatóság ezektől megtagadta az igazolványt, „mivel a tényállás még nem volt felvéve” Fernbach ur tehát, hogy biztosítsa magát a további kirablások ellen, tanyájára egész elemózsia-arszenált szállított ki, melyből folyton etetik, itatják a szegénylegényeket, a kik aztán „betyárbecsületből” megkimélik vagyonát. Mondja aztán valaki, hogy megszűnt a Tisot-féle „pays des Béthyars.” Szomeru dolgok biz ezek!

— **Villamos világítás a Ganz-gyárban.** Tegnap este a budapesti korcsolyázó egyeslet választmánya és a Ganz-vasgyár részvénytársulatának hivatali személyzete, megvizsgálta ama módszert, melylyel a gyár mérnöke Zipernowsky Károly két telep villamosságát szétoszt annyi lámpára, mennyi a gyár udvarának, a szerkesztési teremnek, az irodáknak és az utcai homlokzatnak megvilágítására szükséges. A próba kitűnően sikerült, s azért a világítás ezentul állandóan megmarad villamosnak, a korcsolyázó egyeslet tagjai pedig elhatározták, hogy a jégpályát — ha lesz az idén — ugyan-ilyen osztott villamossággal fogják kivilágíttatni. Megjegyezzük még, hogy a világításához minden szükséges gépet, lámpát ugyane gyárban készítettek.

— **Dr. Römer F. Ferencz**, tudósunkról azt közölték a fővárosi lapok, hogy meg-rongált egészsége miatt kénytelen felhagyni eddigi tudományos ténykedésével. — Mint a „Bihar” mondja — a hir semmi fálappal sem bír; jeles tudósunk teljes egészségnek és teljes munkakedvnek örvend. Jelenleg egész idejét Zala-megye monographiája megírására szenteli, melynek régészeti részét ő fogja egybeállítani.

Vegyes hírek.

— **Bratiano román** miniszterelnök állapotáról azt írják, hogy kielégítő. Az ellenzék lapjai is fölháborodásuknak adtak kifejezést a merénylet fölött, mely annál nagyobb, mert oly országban történt, hol a legnagyobb politikai szabadság uralkodik. Bratiano különben százával kapja részvétárviratokat az ország minden részéről s a külföldről, többi közt Haymerletől és lord Granville-től. A vizsgálát Petrarra ellen titokban folyik, annyit azonban, máris bizvást mondhatni, hogy a miniszterelnök élete ellen régibb idő óta szöttek e complot-t. Pár elfogott egyén vallomásából megtudták a merénylet rendezőinek nevét is.

— **Magyar szó** a Burgszinház szinpadán. A bécsi Burgszinházban a minap került színre egy darab „Harcz a békében” Moser és Schönbantól, s vigjátékuk bennünket annyiban érdekelhet, hogy előj benne egy magyar család Örvösie, s ennek Ilka lanya magyar szavakat is vegyt beszédébe, a mi mind e mai napig még hallatlan volt a Burgszinházban. A magyarság természetesen még hülyy ajkán is erőteljes, mert egy helyütt azt mondja: „hogy az ördög vigye el!” Ilka személyesítője, Hartmanné, elég ügyekezettel mondta ki a magyar szavakat, s még zongora mellett el is dalolt két verset: „Ki van az én szemem sirva, szeretőmet mert más birta”. — azzal a kis hibával, hogy „Ki” helyett „Hi”-t olvasott és mondott. Ugyane dal-frissét („Fohér leszek [mint a hatyu, mint a hatyu] olyan csinos kacérsággal énekelte, hogy a közönség viharosan megtapsolta, s megújráztatta.

— **Naiv rendőr.** Kasselben egy constabliert azzal bizott meg a bírő, hogy kísérjen át valami tolvaj-foglyot Rotenburgba, az állm-ügyészszékhöz, s vigyen magával valami jelentést tevő irást. A constabliert azonban utközben meg-gondolta a dolgot, — mert elfárasztotta a jár-kálás, — s azt mondta foglyának, hogy mivel neki ugyis át kell menni Rotenburgba, tegye meg azt a szívesseget, vigye el s adja át az irást az államügyésznek. A tolvaj ur jó szívvél vállalta el a feladatot, — de, hogy máshova meuf, az természetes. A jámbor constabliert az-tán elitelték nyolcz napi fogságra.

CSARNOK.

Apróságok.

Az abszolút hatalom hazájából.

(Vége.)

— Szalmával tömessen ki! — kiáltott fel Sunderland, merőben tekintve látogatója szeme közé, — ön tán elvesztette esztét uram, vagy a cszárénál ne volna minden egészen rendén? mert különben csak nem kaphatót volna ily rendeletet a nélkül, hogy annak képtelenségét

s tulzott kegyetlenségét ő vagy ön be ne lássa. A cszáró azt mondotta, hogy tömessenek ki?

— Az a rendelet ugy hangzik, hogy önt tömessen ki. S fájdalom! szegény barátom, én megtettem azt, mit rendesen egyikünk sem merésztet soha megtenni ily esetekben; kijelentetem ő felségének meglepetésemet, fájdalomamat ez eljárás felett; már épen egy alázatos ellen-vetést is akartam közkázlatni, de felséges uralkodóim ingerült hangon, s megróva habozá-somért, azt parancsolta, hogy távozzam s azon-nal hajtsam végre kiadott parancsait, e szavak-kal végezve rendeltet, melyek még most is fülemben csengenek!

— Menjen ön s ne feledje, hogy egyedül kötelessége ellenvetés és habozás nélkül teljesíteni mindazon parancsokat, melyeknek kiadására önt méltatom.

Lehetlen volna leírni a szegény bankár meglepetését, fájdalmát, rettegését s kétségbe-esését a hallottak felett. A rendőrönök, miután hagyta őt átengedni magát fájdalomkítőrészeinek, kijelentette, hogy negyed órai időt enged neki ügyei rendezésére.

Ekkor Sunderland elkezdte őt kérni, rimán-kodik, esdekel, s hosszú időn át hasztalan sür-geti: engedné meg, hogy írjon a cszárénak egy levélkét, s kérje szánalmát és kegyelmét.

A rendőrönök végre legyőzötte az elítelt esdeklései által, enged kérelmének, magára vál-lalja a megirt levélke kézbesítését s eltávozik, de nem mervén újból megjelenni a császári pa-lotában, sietve elmegy Bruce grófhöz. Ez meg-hallva a dolgot, azt hiszi, hogy a rendőrönök elvesztette esztét. Mondja neki, hogy küesse őt, várjon reá a palota udvarán, s haladéktalanul felmegy a cszárénőhöz. Előadja neki a történeti Katalin végig hallgatva e különös elbeszélést, így kiálta fel:

— Szent isten! Mily iszonyu. Valóban Re-liew meg van örlve. Gróf az istenre kérem, siessen, szaladjon ön, s rendelje el e bolondnak, hogy mentse fel bankáromat a rémületől, s adja vissza szabadságát.

A gróf elsiet, s miután eleget tett a ka-pott parancsnak, visszatér a cszárénőhöz, kit nagy meglepetésére hangos nevetés köcszt talál.

— Most már tudom magyarázatát az épp oly nevetésnek, mint megfoghatatlan esettnek, szolt, alig bírva legyőzni a nevetési vágyat a cszáró, már évek óta egy nagyon kedves kis kutyám, melyet Sunderlandnak neveztem el, mivel így hív-ták azon angol, kitől azt ajándékba kaptam volt. E kutyá ezelőtt pár órával kimúlt s azt rendeltém Reliewnek, hogy tömésse ki Sunder-landot, s mivel habozni láttam őt, nagyon meg-haragudtam rá, hogy ostoba hiúságból méltósá-gán alólnak tartja, ilyenmü megbízás végrehaj-tását. Imé, ebből áll megfajtése a nevetéses talánynak.

KÖZGAZDASÁG.

A phylloxera-nak kátránynyal való irtása iránt a kormány kísérletet tétetvén, — de a melynek eredményét még nem tudhatni, — ér-dekesnek tartjuk e tárgyra nézve magának az eljárás feltalálójának, Faliéres urnak nyilatkozatát is közölni, mely szerint ő azon felből indultván ki, hogy a phylloxera-nak máshonnan jövő táma-dásait vagy a földből való kiszabadulását tegye lehetlenné: e célból a megoltalmazandó szőlő-terület fölületén elkülönítöt réteget alkalmazott egy négyszög méternyi területre 500 grammot hintetett ki 75-öd részben gypszból s 25-öd részben kátrányolajból összeállított keverékből. Ezen-felül az így elszigetelt szőlőskert körül keskeny, egy m.-nyi mélységű árkot is húzatott, s ennek földjét kreotizált gypszzal keverte össze. Faliéres ezen kísérleteket 1873 óta többször ismélte és gondosan megfigyelte, de megvallja fent említett nyilatkozatában, hogy a kátránynyal való kiirtás gondolatával fel kell hagynunk; an-nal inkább, miután most egy hatályos és gaz-daságos szemnek, t. i. a szénkéneknek vagyunk birtokában.

—
Osztárk-magyar bank. Az osztárk-magyar bank főtanácsának tegnapelőtti gyűlése az előterjesztett ideiglenes mérleg alapján a bank részvényeinek osztalékát az év második felére egyelőre 20 frtbán alapította meg; részvé-nyenkint. Mivel az első félévben már 18 frt osztalék kifizetett, a dividenda az 1880. évre 38 frt, vagyis 6 és egy harmadszázalek. 1879-ben 39 frtot, azaz 6 és fél százalekot osztottak ki, 1878-ban 44 frtot, vagyis 7-33 százalekot. A mult évben a bank tiszta nyeresménye 5,953 ezer 675 frt volt, a melyből 5,850,000 frt került kiosztásra, az idén 15,000 frttal kevesebbet, azaz részvényenkint 1 frttal kevesebbet fognak kiosztani. A gyűlés továbbá három havi tartam-ra felelmele a magyar bankintézetek datatóját, a mely eredetileg 50 millió forint, de már három millióval szaporított, 53 millió frtra. Az osztárk-magyar bank közgyűlése a jövő évi februá-rus 3-án lesz.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

Magyar kir. államvasutak menetrendje.

(Keleti vonal)

Ervényes 1880. évi szeptember hó 10-étől.

Predeal—nagyvárad irány.

Predeal—nagyváradi irány.															
Állomások		Gyors-vonat		Személy-vonat		Teher-vonat		Állomások							
		1. sz.		3. sz.		63. sz.									
		óra	perc	óra	perc	óra	perc								
Bukarest	Elind.	8	15	6	30			Tövis (Vendéglő)	Elind.	7	37	2	26	3	00
Predeal	"	1	09	4	53			Nagy-Enyed	"	7	54	2	48	3	50
Tömös	"	1	33	5	21			Felvincz	"	—	—	3	10	4	30
Derestye-Hétfalu	"	—	—	5	48			Maros-Ujvár	"	—	—	3	17	4	41
Brassó (Kronstadt)	Erkez.	2	06	6	13			Kocsárd (Elágazás M.-Vásárhely felé)	Erkez.	8	18	3	24	4	52
Brassó (Kronstadt)	Elind.	2	16	6	13			Kocsárd (Vendéglő)	Elind.	8	23	3	34	5	30
Botfalva (Brenndorf)	"	—	—	6	36			Gyères	"	8	47	4	10	6	40
Földvár (Marienburg)	"	2	44	6	52			Virágosvölgy	"	—	—	4	45	7	27
Mogyorós (Nussdorf)	"	—	—	7	10			Kolozs-Kara	"	—	—	5	26	8	30
Apáca (Geist)	"	3	03	7	23			Apahida	"	—	—	5	38	9	00
Köpecz	"	—	—	7	43			Kolozsvár (Vendéglő)	Erkez.	10	07	5	59	9	36
Ágostonfalva	"	3	18	7	51			Kolozsvár	Elind.	10	17	6	24	7	05
Alsó-Rákóc	"	—	—	8	13			Magyar-Nádas	"	—	—	6	50	7	48
Homoród-Kőhalom	"	3	52	8	41			Magy.-Gorbó	"	—	—	7	06	8	18
Kacsa	"	—	—	8	57			Egeres	"	—	—	7	22	8	52
Benne	"	—	—	9	18			Sztána	"	—	—	7	46	9	35
Erked	"	—	—	9	41			Bánffy-Hunyad	"	32	—	8	08	10	50
Héjasfalva	"	3	54	10	15	63. sz.		Csucsá	"	—	05	8	50	12	30
Szegesvár	"	4	07	10	32		7 10	Bucsa	"	11	—	9	09	1	30
Szegesvár	"	4	12	10	52		7 50	Brátka	"	12	—	9	27	2	20
Dános	"	—	—	11	11		8 40	Rév	"	—	50	9	48	3	40
Erzsébetváros	"	5	40	11	31		9 02	Elesd	"	—	—	10	06	4	47
Eczel	"	—	—	11	45		9 50	Mező-Telegd	"	12	17	10	23	5	52
Medgyes	"	6	01	12	06		10 18	Fugyi-Vásárhely	"	—	—	10	42	6	30
Kapus	"	6	13	12	24		12 11	Várad-Velenceze	"	1	—	10	52	6	49
Kapus (Vendéglő)	"	6	31	12	30		12 30	Nagyvárad (Vendéglő)	Erkez.	1	45	11	00	7	02
Mikeszása	"	—	—	12	49		12 11	Nagyvárad	Elind.	1	50	11	25	8	00
Hosszu-Aszó	"	—	—	1	05		12 35	Püspök-Ladány	"	3	14	2	11	11	42
Balázsfalva	"	7	03	1	25		1 05	Czegléd	"	5	45	6	36	6	43
Karácsonfalva	"	—	—	1	40		1 33	Budapest	Erkez.	7	30	8	45	8	50
Tövis (Elágazás Gyulafehérvár felé)	Erkez.	7	30	2	06		2 16								

Marosvásárhely—Kocsárd											
Állomások		Vegy. v. 215. sz.		Vegy. von. 213. sz.		Állomások		Vegy. v. 111. sz.		Vegy. von. 113. sz.	
		Minden nap		Minden nap				Minden nap		Minden nap	
		óra	perc	óra	perc			óra	perc	óra	perc
M.-Vásárhely	Ind.	9	07	1	40	Gyulafehérvár v. Ér.		12	46	6	12
Nyaradtó	"	9	33	2	06	Gyulafehérvár	Ind.	1	01	6	42
Csapó-Radnóth	"	10	28	3	05	Tövis (vend.)	Erk.	1	33	7	14
Maros-Bogát	"	11	02	3	42						
Maros-Ludas	"	11	20	4	00						
Kecze	"	11	40	4	20						
Kocsárd (Vend.)	"	12	14	4	54						

Gyulafehérvár—Tövis											
Állomások		Vegy. v. 111. sz.		Vegy. von. 113. sz.		Állomások		Vegy. v. 311. sz.		Vegy. von. 313. sz.	
		Minden nap		Minden nap				Minden nap		Minden nap	
		óra	perc	óra	perc			óra	perc	óra	perc
Gyulafehérvár v. Ér.		12	46	6	12	Nagy-Szeben	Ind.	3	58	10	05
Gyulafehérvár	Ind.	1	01	6	42	Vizakna	"	4	25	10	32
Tövis (vend.)	Erk.	1	33	7	14	Ladamos	"	4	53	11	00

Nagy-Szeben—Kapus											
Állomások		Vegy. v. 311. sz.		Vegy. von. 313. sz.		Állomások		Vegy. v. 315. sz.		Vegy. von. 317. sz.	
		Minden nap		Minden nap				Minden nap		Minden nap	
		óra	perc	óra	perc			óra	perc	óra	perc
Nagy-Szeben	Ind.	3	58	10	05	Nagy-Selyk	"	5	25	11	32
Vizakna	"	4	25	10	32	Kapus (vend.)	Érk.	5	50	11	57
Ladamos	"	4	53	11	00						
Nagy-Selyk	"	5	25	11	32						
Kapus (vend.)	Érk.	5	50	11	57						

Jegyzet. A vastagabb kerethe nyomott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percéig számított éjjeli időt jelentik.

Sz. 753—880.

(543) 2—3

Arverezési hirdetés.

Nemes Kolozsvármegye tekintetes köztörvényhatósági bizottsága a mócsi járáshoz tartozó Mocs községében a mézszáros ipar gyakorlására nézve a szabad ipart felfüggesztette és utasította nevezett község képviselő testületét, hogy a községnek hussal leendő ellátását magán egyezkedés útján biztosítsa.

Miért alólirt által cenzell közhírre tétetik, miszerint az egyezkedés, három egymás után következő évre — 1880. december 31-én d. e. 10—12 óra közötti időben Mocsban a körjegyzői irodában tartandó nyilvános szóbeli árverésen fog megejteni.

Árverezni kívánók felhivatnak az irt helyen és napon, az árverés kezdete előtt a kikiáltási árnak az árverést vezető kezéhez leteendő 10 százalékkal, mint bántépénzzel ellátva megjelenni.

Az árverési feltételek alólirt körjegyző irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Mocs község képviselő testületének megbízásából.

Mocsban, 1880. decz. 15.

ENDES LAJOS,
körjegyző.

Sz. 11,750—880.

HIRDETMEY.

Gróf Andrassy Gyuláné és br. Jósika Andorné felperesek által Ó-Fenes község volt urbéres lakossai ellen, erdei közös haszonvételek szabályozása iránt folytatott birtokrendezési perben szükséges előmunkálatok megkezdésére 1881. évi január hó 13-án, délelőtt 9 órája tüzetvén ki, akkora az összes érdekeltek Ó-Fenes községbe, a község házához jelen hirdetmény által megidéztenek.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint urbéri bíróság kiküldött bírjától.

Kolozsvárt, 1880. november 17-én.

HORVÁTH KÁLMÁN,
k. törv. bíró.

(551) 1—1

Erdélyben a legelső és legnagyobb
szalámi, szalona
és mindenféle füstölt hurok nagy raktára.
Kolozsvárt, főtér, iparos egyet háza 23 sz.

Alólírottak ajánljuk a vidéki és helyi t. közönségnek szalonánk száraz, fehér, füstös, paprikás és mindenféle füstölt husokkal ellátott, u. m.

sonka, oldalos (kaizerfleisch), császár hus, marha nyelv, szafaládé, virsli, disznófűsajt stb,

nagy raktárunkat, saját gyárunkban készült szaláminkat a legjutányosabb árak mellett.

Kittinő zsirnak való szalona, háj mindennap, ugy szintén friss olvasztott zsír kapható.

Videki megrendelések pontosan teljesítettek.

Kolozsvárt, 1880. decz. 18.

(545) 1—12

BENIGNI és LÁSZLÓCZKI.

VÉGE LADÁS.

VÉGE LADÁS!

A karácsonyi és újévi ünnepekre alkalmat óhajtván nyújtani a n. é. közönségnek, ugy szintén az ifjuságnak és hölgyeknek, van szerencsém jelentetni, miszerint üzletemben feltünő olcsó árban óriási választékban megvásárolhatni mindennemű kül. és belföldi galanteria, nürnbergi áruk és gyermekjátékokat. Az árukat mai naptól fogva még sokkal jutányosabb árba számítom, mint eddig, mivel üzletem helyiségét tavasszal nagyobbítani van szándékomban, ennél fogva mint legolcsóbb beszerzési forrást ajánlom becses figyelmébe mindenkinek.

Ajánlom ezuttal óriási választékban levő cipőraktáromat; némi tájékozással ide jegyzem a következő árakat, u. m:
1 pár férfi bornyubőr cipő kettős talpu 3 fnt 60-tól felfelé,
1 pár női zergebőr „ czugos „ 2 „ 80-tól „
1 „ gyermek „ cipő czugos 2-tős „ 2 „ „
1 „ „ „ gombos „ „ 1 „ 80-tól „
1 „ „ „ fűdzős „ „ 1 „ 40-től „
1 „ „ félcipő bőr „ „ 55 kr.

Ezen kívül ajánlom jól berendezett férfi fehérnemű és kalap raktáromat is. A ki tehát jó és mégis olcsó árut akar venni, az sziveskedjék üzletemet meglátogatni s a mondottak felől meggyőződni, alázattal

Kohn Lajos.

(117) 44—52 Főtér, br. Jósika-ház,
a nagy dohánytözeade mellett.

Az Eskór

Nyavalyatörést, görcsöket még a legkacsaabb eseteket is a leg-
rövidebb idő lefelvása alatt, saját eredményteljes módszerem által levél utján
is meggyógyítom. Dr. Helmsen különleges gyógyszer Berlinben. N. W. Lo-
wisen Strasse 32. (443) 23—24

Már sokan meggyógyultak.

Gyár Bécsben III. Erdbergerstrasse 23—27.

Ditmar R. Bécsben

orsz. es. kir. szabadalm. lámpagyára,
a legnagyobb lámpagyár Európában, alapított 1840.

Asztali és függőlámpák

a legbiztosabb szerkezettel, a Qualitásért kezesség vállaltatik.
Ditmar R. lámparaktára Budapest, Józseftér.
357 8—10

Gyár Varsóban. Czég: Varsói lámpagyár, R. Dittmar Chlodna 41.

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.

100 kilo „hydr. vízhatlan méz 3 fnt 75,
100 „ valódi portlandi cement 6 fnt 50.

Található készpénz fizetés mellett Kolozsvárt

BOKROS ADÁM

(258)

vas- és fűszerkereskedésében.

37—*

DEMETER JÓZSEF

Kolozsvárt

ajánja dusan berendezett hazai- és külföldi

játékszereit,

valamint nagyon szép és hasznos hazai és külföldi

diszmu tárgyait.

A vidéki megrendeléseket felelősséggel, pontosan
és azonnal eszközölöm.

Tisztelettel

DEMETER JÓZSEF.

főtér, br. Radák-ház.

(547) 1—*

SZÉKY MIKLÓS

gyógyszertárában Kolozsvárt egyedüli nagy

gyógy-különlegességek

Raktára a finomabb gyógyszerészet és illatszát
köréből.

Glycerin-Iris viz, a legjobb bőr- s arcztisztító szer, azonkívül hogy
az arcznak fiatal úde frissességét megőrzi, különösen hatályos
széplő s bőrküitések (pattanások) ellen. 1 üveg 80 kr.

Salicyl fogpor, a legjobb s egészségesebb fogtisztító szer, a fogakat,
fehéreké teszi s azokat megóvjá a rothadástól. Egy doboz 50
krajczár.

Eau de Marseille, kittinő schweizi szájviz a fogíny erősítésére s a
száj tisztán és épen tartására. Egy üveg 50 kr.

Orientine hajfestő szer, teljesen ártalmatlan s határozott biztos
hatásu, melylyel a hajnak tetszés szerinti szín árnyalatot, vi-
lágos barnától sötét feketéig adhatni Nr. I. és Nr. II. üvegnek
ára magyar és német használati utasítással 1 fnt 70 krt.

Központi raktára Brandt Richard gyógyszerész Schweiczi-
labdaesáinak.

E labdaesok felrisszítik a gyomrot és a lústa vért, a feles meny
nyiségű epét, nyákot és savat eltávolítják, s ez által kiválólag ha
bűskomorság, puffadás, gyomor- és fejfájás rásztkor, étvágyhiány
mésztelenség, aranyér stb. ellen. Egy doboz 25 kr.

**Nagy raktár illatszert, mozdó-
gyógy- s illatos szappanyokból.**
(214) 35—*